

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพิทักษ์สิทธิประโยชน์ของผู้ป่วย : กรณีศึกษา การพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ โรงพยาบาลศูนย์ลำปาง เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ แบบการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ และกิจกรรมการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์ลำปาง มีวิธีการดำเนินดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการศึกษาคั้งนี้ คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานด้านการพยาบาลอยู่ในหอผู้ป่วย ที่มีผู้ป่วยเอดส์พักรักษาตัวร่วมกับผู้ป่วยอื่น อยู่จำนวน 33 หอ ในโรงพยาบาลศูนย์ลำปาง รวมเป็นประชากร 284 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานด้านการพยาบาลในโรงพยาบาลศูนย์ลำปาง ที่ปฏิบัติงานในช่วงเวลาที่ทำวิจัย ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ดังนี้

1. เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานมาอย่างน้อย 1 ปี
2. ทำหน้าที่ดูแล รับผิดชอบ ช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์ที่มาพักรักษาในโรงพยาบาล
3. มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยเอดส์ อย่างน้อย 1 ปีขึ้นไป ที่ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้เนื่องจาก เคยสอบถามเรื่องการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยเอดส์ หรือการให้การพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ ในพยาบาลวิชาชีพที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ก่อนที่จะดำเนินการศึกษาวิจัย พบว่า พยาบาลที่ไม่เคยมีประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยเอดส์มาก่อน หรือเคยดูแลบ้างในจำนวนน้อยราย พยาบาลกลุ่มนี้จะจำเหตุการณ์และนึกถึงสภาพของผู้ป่วยเอดส์ และการตัดสินใจต่างๆในขณะที่ให้การพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ที่เคยดูแลมาก่อนไม่แน่นอน ผู้วิจัยจึงต้องการกลุ่มตัวอย่างที่นึกภาพผู้ป่วยเอดส์ และสามารถรายงานการตัดสินใจได้ตรงตามเหตุการณ์
4. เป็นผู้ที่ยินดีให้ผู้วิจัยทำการสังเกต

ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ทั้งหมดจำนวน 30 คน ปฏิบัติงานอยู่ในหอผู้ป่วย อายุรกรรมชาย 1 อายุรกรรมชาย 2 อายุรกรรมหญิง 1 อายุรกรรมหญิง 2 และตึกการุณย์ ดังแสดงในตารางที่ 2 โดยได้แจกแจงไว้ในกลุ่มตัวอย่างที่คาดหวัง

ตารางที่ 2 จำนวนพยาบาลวิชาชีพในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน

หอผู้ป่วย	จำนวนตัวอย่าง (คน)	
	ที่คาดหวัง	ที่ได้จริง
อายุรกรรมชาย 1	5	5
อายุรกรรมชาย 2	5	5
อายุรกรรมหญิง 1	9	9
อายุรกรรมหญิง 2	7	3
ตึกการุณย์	4	4
รวม	30	26

ในระหว่างที่ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 12 กรกฎาคม ถึง วันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2542 รวมใช้เวลาประมาณ 2 เดือน ปรากฏว่าในหอผู้ป่วย อายุรกรรมหญิง 2 มีผู้ป่วยเอดส์มาพักรักษาตัวระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยอยู่เพียง 2 ราย โดยรายแรกพักรักษาตัวอยู่ในหออายุรกรรมหญิง 2 เป็นเวลา 3 วัน แต่อีก 1 รายไม่มีครออยู่ (หนักลับ) จึงมีพยาบาลที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์และได้ปฏิบัติการพยาบาลกับผู้ป่วยเอดส์ในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในหออายุรกรรมหญิง 2 เพียง 3 คน จึงเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้จำนวน 26 คน ซึ่งแสดงไว้ในตารางที่ 1 โดยแจกแจงเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้จริง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 3 ชุด คือ

ชุดที่ 1 คู่มือแบบสังเกต และแบบสังเกตการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ ของพยาบาลวิชาชีพ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสถานภาพส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ และแบบสัมภาษณ์การปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ ของพยาบาลวิชาชีพ

ชุดที่ 3 คู่มือวิเคราะห์แบบการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วย
เฮดส์ และคู่มือวิเคราะห์กิจกรรมการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเฮดส์

การสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือ เพื่อศึกษาการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วย
เฮดส์ของพยาบาลวิชาชีพ ทั้ง 3 ชุด ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างเครื่องมือ 4 ขั้นตอนดังนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์การปฏิบัติที่เป็นการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาล
ผู้ป่วยเฮดส์ ของพยาบาลวิชาชีพ มีวิธีการสร้างดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ การพยาบาลผู้ป่วยเฮดส์ คำประกาศสิทธิ
ผู้ป่วยของกระทรวงสาธารณสุขและองค์การวิชาชีพด้านสุขภาพ พ.ศ. 2541 แห่งประเทศไทย จรรยา
บรรณวิชาชีพ พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
โดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 ข้อบังคับสภาการ
พยาบาล ว่าด้วยข้อจำกัดและเงื่อนไขการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ และ
การรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2530 ทบทวนเอกสารและงาน
วิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 ท่าน โดยกำหนดคุณวุฒิ เป็นนักวิชาการเรื่องโรค
เฮดส์จำนวน 1 ท่าน ผู้ชำนาญการพยาบาลผู้ป่วยเฮดส์และพยาบาลที่ปฏิบัติงานด้านการพยาบาล
ผู้ป่วยเฮดส์จำนวน 3 ท่าน พยาบาลผู้เชี่ยวชาญเรื่องการพิทักษ์สิทธิประโยชน์จำนวน 1 ท่าน
แพทย์ที่ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายการแพทย์และสาธารณสุขจำนวน 1 ท่าน นักวิชาการและ
อาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอนเรื่องจริยธรรมและสิทธิผู้ป่วยจำนวน 2 ท่าน (แสดงรายนามใน
ภาคผนวก ก)

การสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้างโดยมีคำถามหลักพร้อมกับบันทึกเทป เพื่อให้ได้
รายละเอียดและเนื้อหาที่สำคัญเกี่ยวกับการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยในการพยาบาลผู้ป่วยเฮดส์
ที่เป็นจริง และที่น่าจะเป็นสำหรับระบบบริการสุขภาพในสังคมไทย ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์และนัด
หมาย วัน เวลา การสัมภาษณ์ ใช้เวลาสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ชำนาญการพยาบาลท่านละ
ประมาณ 45 นาที -1 ชั่วโมง รวมระยะเวลาดำเนินการประมาณ 20 วัน (วันที่ 1 มีนาคม 2542 ถึง
วันที่ 20 มีนาคม 2542) โดยมีประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ดังนี้

2.1 การพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยเฮดส์ : ความหมาย

2.2 การพิทักษ์สิทธิประโยชน์ โดยใช้คำประกาศสิทธิผู้ป่วยของกระทรวงสาธารณสุขและองค์การวิชาชีพด้านสุขภาพ พ.ศ. 2541 เป็นแนวทาง

2.3 การกระทำที่แสดงถึงการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ของพยาบาลวิชาชีพ

3. หลังจากสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ทำการถอดเทปด้วยตนเอง นำเนื้อหาที่ได้มาวิเคราะห์จำแนกการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ ตามคำประกาศสิทธิผู้ป่วยของกระทรวงสาธารณสุขและองค์การวิชาชีพด้านสุขภาพ พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 ข้อบังคับสภาการพยาบาล ว่าด้วยข้อจำกัดและเงื่อนไขในการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ และการรักษา จริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2530 นำมาสร้างเป็นข้อรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ของพยาบาลวิชาชีพได้ 71 ข้อรายการ (แสดงตัวอย่างไว้ในภาคผนวก ข)

4. นำข้อรายการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ของพยาบาลวิชาชีพที่ในข้อที่ 3 ให้อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และพยาบาลวิชาชีพอีก 2 ท่านช่วยตรวจสอบความตรงกันของเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์กับข้อรายการนั้น

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของข้อรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์

เนื่องจาก ข้อรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ที่ได้จากการสัมภาษณ์มีทั้งสอดคล้อง และมีความแตกต่างของเนื้อหาความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังตัวอย่างข้อที่ว่า " การตระหนักต่อสิทธิผู้ป่วยก็ถือได้ว่าเป็นการพิทักษ์สิทธิประโยชน์แล้ว เพราะบางครั้งยังไม่มีโอกาสได้แสดงการพิทักษ์สิทธิประโยชน์" หรือข้อที่ว่า " พยาบาลต้องแจ้งการส่งละเมิดสิทธิผู้ป่วย ของเพื่อนร่วมงานให้ตัวผู้ป่วยรับทราบด้วย" หรือ " พยาบาลต้องแจ้งให้ผู้ป่วยทราบว่าตัวผู้ป่วยมีสิทธิอย่างไร " ผู้วิจัยได้ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อหาวิธีตรวจสอบความตรงของเนื้อหาก่อนที่จะสร้างเป็นเครื่องมือวิจัยโดยวิธีดังนี้

1. ผู้วิจัยจึงได้นำข้อรายการทั้งหมดมาเรียบเรียงใหม่และจัดข้อที่ซ้ำซ้อนเข้าไว้ด้วยกัน ได้ข้อรายการทั้งหมด 60 ข้อและจัดกลุ่มข้อรายการให้อยู่ในรูปแบบการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ตามแนวคิดของ Fry (1994) และจัดตามกิจกรรมการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ นำไปสร้างแบบตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาภายใต้การควบคุมของอาจารย์ที่ปรึกษา (แสดงตัวอย่างแบบตรวจสอบความตรงตาม

เนื้อหาไว้ในภาคผนวก ข)

2. ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่าน (แสดงรายชื่อนานในภาคผนวก ก) ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์เพิ่มเติมจำนวน 3 ท่าน และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ 7 ท่าน ได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยมีเกณฑ์การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจะต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 1 และข้ออื่นอีกอย่างน้อย 2 ข้อ คือ

1. มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี
2. มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย และกฎหมายทั่วไป
3. ทำการสอนหรือมีส่วนร่วมในการสอนวิชาที่เกี่ยวกับกฎหมายทางการแพทย์พยาบาล และ/หรือจริยธรรมทางการแพทย์พยาบาลแล้วอย่างน้อย 3 ปี

5. ทำการสอนหรือมีส่วนร่วมในการสอนวิชาที่เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลผู้ป่วยเอดส์
6. ปฏิบัติงานหรือนิเทศงานในหอผู้ป่วยมาแล้วอย่างน้อย 5 ปี

โดยกำหนดไว้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการพิจารณาเนื้อหาของข้อรายการใน 2 ประเด็นดังนี้

1. ข้อรายการนั้นๆ เป็นการปฏิบัติการที่กษสิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์หรือไม่ และอยู่ในแบบตามที่ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มด้วยหรือไม่
2. ข้อรายการนั้นๆ เป็นการปฏิบัติการที่กษสิทธิประโยชน์ที่พยาบาลจำเป็นต้องปฏิบัติมาก น้อยเพียงใด โดยกำหนดค่าคะแนนตามระดับความจำเป็นไว้ในแต่ละช่อง ค่าคะแนนมากน้อยต่างกัน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง แบบตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาการปฏิบัติการที่กษสิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์

ข้อรายการ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ							ข้อเสนอแนะ
	แสดงถึงการที่กษสิทธิ		ความจำเป็นที่ต้องปฏิบัติ					
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)		
แบบการป้องกันสิทธิผู้ป่วย 1. ให้ข้อมูลเรื่องโรค ปัญหาสุขภาพ และ การปฏิบัติตนในการดูแลตนเอง	√		√					

2. ผู้วิจัยได้ทำการนัดหมาย วัน เวลา ที่จะนำแบบตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาไปพบผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง พร้อมกับโครงร่างงานวิจัย และได้ชี้แจงวัตถุประสงค์และนัดหมาย วัน เวลา มารับคืน หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาแล้ว สามารถสรุปผลการแสดงข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิได้ดังนี้

2.1 มีข้อรายการที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยไม่ถึงร้อยละ 80 จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 11 มีเนื้อหาว่า "แจ้งเรื่องการลงคะแนนมติสิทธิให้ผู้ป่วยทราบ เช่น การเจ็บป่วยของผู้ป่วยเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ได้มาตรฐาน" โดยแสดงความคิดเห็นว่า อาจเป็นการกล่าวโทษผู้อื่น และอาจขัดแย้งกับจรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลต่อผู้ร่วมวิชาชีพ ข้อ 19 มีเนื้อหาว่า "บอกการวินิจฉัยโรคตามขอบเขตวิชาชีพ โดยประเมินสภาพความพร้อมของผู้ป่วยก่อนบอก" โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงความคิดเห็นว่าควรพิจารณา เพราะเป็นหน้าที่ของแพทย์ ในการวินิจฉัยโรค และข้อ 49 มีเนื้อหาว่า " มีการตระหนัก เห็นความสำคัญของสิทธิส่วนบุคคล สิทธิผู้ป่วย "โดยให้เหตุผลว่าไม่เป็นรูปธรรมในการแสดงออก

2.2 มีข้อรายการที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยของความจำเป็นไม่ถึง 4.0 จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 20 มีเนื้อหาว่า " ปรึกษาทีมสหภาพเพื่อหาวิธีป้องกัน และช่วยเหลือกรณีที่มีการลงคะแนนมติ เช่น การทดลองในผู้ป่วย หรือการรักษาของแพทย์ทำให้ผู้ป่วยเสียประโยชน์หรือเป็นอันตราย " โดยแสดงความคิดเห็นว่า เป็นเรื่องของนโยบาย และระบบการบริหาร อาจทำให้มีการเสียหายและขัดแย้งต่อเพื่อนร่วมงาน และข้อ 56 มีเนื้อหาว่า "เมื่อจำเป็นต้องย้ายติดนอนผู้ป่วย พยาบาลต้องแจ้งให้ผู้ป่วยทราบพร้อมทั้งอธิบายเหตุผล ถ้าผู้ป่วยปฏิเสธพยาบาลต้องยอมรับการตัดสินใจนั้น" โดยแสดงความคิดเห็นว่า ไม่แน่ใจว่าจะเป็นรายการที่จะเกิดขึ้นในทุกสาย เพราะเดี๋ยวนี้ผู้ป่วยเอดส์นอนร่วมกับผู้ป่วยทั่วไป ไม่จำเป็นต้องแยกเตียงแล้ว

2.3 มีข้อรายการที่ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นว่าข้อควมมีเนื้อหาเป็นเรื่องเดียวกัน ซ้ำซ้อนกัน ควรทำเป็นข้อเดียวกันอยู่ 4 ข้อ คือข้อ 5 ซ้ำกับข้อ 16 และข้อ 6 ซ้ำกับข้อ 17

3. ผู้วิจัยได้ตัดข้อรายการที่ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดเห็นด้วยไม่ถึงร้อยละ 80 และข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยของความจำเป็นที่ต้องปฏิบัติไม่ถึง 4.0 ออกไปรวม 5 ข้อ และการปรับข้อรายการที่เนื้อหาซ้ำซ้อน แก้ไขเนื้อหาจำนวน 4 ข้อ จึงเหลือข้อรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ที่จะนำไปสร้างเครื่องมือได้ 50 ข้อ ซึ่งโครงสร้างเนื้อหาของข้อรายการทั้ง 50 ข้อ จัดแบ่งเป็นกลุ่ม ได้ดังนี้

จัดตามประกาศสิทธิผู้ป่วย พ.ศ. 2541 ทั้ง 10 ด้านดังนี้

1. สิทธิพื้นฐานที่จะได้รับบริการด้านสุขภาพ	จำนวน 10 ข้อ
2. สิทธิที่จะได้รับบริการโดยไม่เลือกปฏิบัติ	จำนวน 2 ข้อ
3. สิทธิที่จะได้รับข้อมูลอย่างเพียงพอเพื่อยินยอม	จำนวน 15 ข้อ
4. สิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือเร่งด่วนเมื่อเสี่ยงถึงแก่ชีวิต	จำนวน 1 ข้อ
5. สิทธิที่จะได้รับทราบ ชื่อ สกุล ผู้ให้บริการตน	จำนวน 1 ข้อ
6. สิทธิที่จะขอเปลี่ยนผู้ให้บริการ และสถานบริการ	จำนวน 1 ข้อ

7. สิทธิที่จะได้รับการปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับตน	จำนวน 6 ข้อ
8. สิทธิที่จะได้รับข้อมูลก่อนเข้ารับการทดลอง	จำนวน 3 ข้อ
9. สิทธิที่จะได้รับข้อมูลในเวชระเบียนตน	จำนวน 1 ข้อ
10. สิทธิของผู้แทนโดยชอบธรรมที่จะใช้สิทธิแทนผู้ป่วย	จำนวน 1 ข้อ

และมีข้อรายการที่มีเนื้อหาจัดตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 ข้อบังคับสภาการพยาบาล ว่าด้วยข้อจำกัดและเงื่อนไขในการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ และการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2530 อีก 9 ข้อ รายละเอียดโครงสร้างเนื้อหาได้แสดงไว้ในตารางที่ 3

จัดตามรูปแบบการพิทักษ์สิทธิประโยชน์

1. การป้องกันสิทธิผู้ป่วย	จำนวน 19 ข้อ
2. การนับถือความเป็นบุคคลของผู้ป่วย	จำนวน 15 ข้อ
3. การเคารพการตัดสินใจบนพื้นฐานค่านิยมของผู้ป่วย	จำนวน 16 ข้อ

ซึ่งรายละเอียดโครงสร้างเนื้อหา ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4

จัดตามกิจกรรมการพิทักษ์สิทธิประโยชน์

1. การปกป้องผู้ป่วย	จำนวน 18 ข้อ
2. การเป็นตัวแทนผู้ป่วย	จำนวน 7 ข้อ
3. การช่วยเหลือและสนับสนุนการตัดสินใจ	จำนวน 14 ข้อ
4. การให้ข้อมูล	จำนวน 11 ข้อ

ซึ่งรายละเอียดโครงสร้างเนื้อหา ได้แสดงไว้ในตารางที่ 5

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 ข้อรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยเอดส์ จำแนกเนื้อหาตาม คำประกาศสิทธิผู้ป่วย พ.ศ. 2542 และข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยข้อจำกัดเงื่อนไขการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2530

คำประกาศสิทธิผู้ป่วย	ลำดับ	ข้อรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยเอดส์
1. สิทธิพื้นฐานที่จะได้รับบริการด้านสุขภาพ	ข้อ 1.	ปฏิบัติการพยาบาลโดยยึดหลัก Universal Precaution
	ข้อ 2.	ประสานงานกับนักสังคมสงเคราะห์เพื่อหาวิธีช่วยเหลือตัวรักษา
	ข้อ 3.	ไม่ปฏิเสธการดูแลผู้ป่วย
	ข้อ 4.	ให้การบริการถูกต้องตามมาตรฐานและจัดสวัสดิการเท่าเทียม
	ข้อ 5.	ดูแลให้การพยาบาลโดยให้ผู้ป่วยได้รับความเจ็บป่วยน้อยที่สุด
	ข้อ 6.	สร้างสัมพันธภาพ ท่าทางเป็นมิตรในหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส
	ข้อ 7.	ให้โอกาส และเวลาขอมรับฟังปัญหาของผู้ป่วย ไม่ปฏิเสธผู้ป่วย
	ข้อ 8.	ผู้ป่วยเอดส์วาระสุดท้ายไม่มีญาติมาเยี่ยม จะดูแลผู้ป่วยใกล้ชิด
	ข้อ 9.	ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความเชื่อ แบบแผนการดำรงชีวิต
	ข้อ 10.	แสดงอาการใส่ใจ ติดตามผลการรักษา แจ้งผลการตรวจ
2. สิทธิที่จะได้รับการบริการโดยไม่เลือกปฏิบัติ	ข้อ 11.	ไม่แยกผู้ป่วยเอดส์ไว้ในห้องแยก ยกเว้นกรณีที่มีอาการติดเชื้อ
	ข้อ 12.	สนทนากับผู้ป่วยด้วยวาจาสุภาพ ปฏิบัติเท่าเทียมทุกราย
3. สิทธิที่จะได้รับข้อมูลอย่างเพียงพอเพื่อการตัดสินใจยินยอมรักษา	ข้อ 13.	ยินยอมให้ผู้ป่วยเลือกรับประทานอาหารได้ หลังจากได้ข้อมูล
	ข้อ 14.	ขออนุญาตก่อนให้การพยาบาล กระทำต่อเมื่อผู้ป่วยยินยอม
	ข้อ 15.	ผู้ป่วยเอดส์ขอเลิกยาฉีด ต้องชี้แจงผลดี/ผลเสียก่อนให้ตัดสินใจ
	ข้อ 16.	ติดต่อแพทย์ที่รักษา ดำเนินการให้ผู้ป่วยเอดส์ได้รับข้อมูลเพิ่ม
	ข้อ 17.	แสดงท่าทียอมรับการรักษาที่ผู้ป่วยเลือก หลังจากได้ให้ข้อมูล
	ข้อ 18.	ให้ข้อมูล ทางเลือกการป้องกันการแพร่เชื้อทางเพศสัมพันธ์
	ข้อ 19.	ไม่แสดงท่าทีบังคับ ตูตอว่า หรือชักนำเพื่อให้ผู้ป่วยปฏิบัติตาม
	ข้อ 20.	ให้ข้อมูลเรื่องโรค การพยากรณ์โรค ปัญหาสุขภาพของผู้ป่วย
	ข้อ 21.	ให้ข้อมูลเรื่องการปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับโรคที่เป็นอยู่
	ข้อ 22.	ให้ข้อมูลรายละเอียด เหตุผล วิธีการและขั้นตอนก่อนปฏิบัติ
	ข้อ 23.	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับราคาค่ายา ค่ารักษาพยาบาล และค่าใช้จ่าย
	ข้อ 24.	ให้ข้อมูลในเรื่องวิธีการรักษา ผลดี/ผลเสียของการรักษาแต่ละวิธี
	ข้อ 25.	ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกวิธีการรักษาภายหลังการให้ข้อมูล
	ข้อ 26.	ตรวจสอบทางเลือกในการรักษา ว่ามาจากความต้องการของผู้ป่วย
	ข้อ 27.	แจ้งให้ผู้ป่วยทราบในสิทธิของตนเอง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

คำประกาศสิทธิผู้ป่วย	ลำดับ	ข้อรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยเอ็ดส์
4. สิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนเมื่อเสี่ยงถึงแก่ชีวิต	ข้อ 28.	ติดตามแผนการรักษาทางการแพทย์ อาการแทรกซ้อนของโรค รายงานแพทย์
5. สิทธิที่จะได้รับทราบชื่อสกุล และประเภทผู้ให้บริการตน	ข้อ 29.	ติดต่อที่ระบุชื่อ นามสกุล ตำแหน่ง สถานที่ปฏิบัติงาน / กล่าวแนะนำ
6. สิทธิที่จะขอเปลี่ยนผู้ให้บริการ และสถานบริการ	ข้อ 30.	จัดทำเนกาการ เมื่อผู้ป่วยขอเปลี่ยนแพทย์ผู้รักษาหรือสถานพยาบาล
7. สิทธิที่จะได้รับการปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับตน	ข้อ 31. ข้อ 32. ข้อ 33. ข้อ 34. ข้อ 35. ข้อ 36.	ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของผู้ป่วยเอ็ดส์ โดยไม่ได้รับการยินยอม หาวิธีป้องกัน / หามาตรการ ไม่ให้ข้อมูลส่วนตัวผู้ป่วยเอ็ดส์เผยแพร่ ถามข้อมูลส่วนตัว แจ้งผลการตรวจ / การรักษาในสถานที่ ที่เป็นสัดส่วน ปกปิด และไม่เปิดเผยร่างกายผู้ป่วยโดยไม่จำเป็น ขณะให้การพยาบาล ไม่นำเรื่องของผู้ป่วยเอ็ดส์ไปวิจารณ์ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ให้ครอบครัว ญาติ / เพื่อนสนิทเข้าเยี่ยมได้ เฉพาะคนที่ผู้ป่วยยินยอม
8. สิทธิที่จะได้รับข้อมูลก่อนการเข้าร่วมการทดลอง	ข้อ 37. ข้อ 38. ข้อ 39.	กรณีที่มีการทดลองกับผู้ป่วยเอ็ดส์ แจ้งให้ผู้ป่วยทราบ และให้ข้อมูล ตรวจสอบหลักฐานการยินยอมของผู้ป่วยก่อนเข้าร่วมการทดลอง ดำเนินการให้ผู้ป่วยได้รับข้อมูลจากเจ้าของงานวิจัย
9. สิทธิที่จะได้รับข้อมูลในขณะเป็นตน	ข้อ 40.	ยินยอมให้ผู้ป่วยเอ็ดส์รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเฉพาะของตน เมื่อร้องขอ
10. สิทธิที่ของผู้แทนโดยชอบธรรมที่ใช้สิทธิแทนผู้ป่วย	ข้อ 41.	ติดต่อครอบครัวให้ตัดสินใจ แทน เมื่อผู้ป่วยไม่สามารถตัดสินใจด้วยตนเอง
เพิ่มเติม		
1. การปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ตามข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยข้อจำกัด	ข้อ 42. ข้อ 43. ข้อ 44.	หาวิธีป้องกันการกระทำของผู้ร่วมงาน ที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้ป่วย ยินยอมให้ผู้ป่วยเอ็ดส์ปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา ไม่แสดงท่าทีที่ไม่เห็นด้วยกับค่านิยม ความเชื่อ หรือสิ่งที่ผู้ป่วยยึดถือ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

คำประกาศสิทธิผู้ป่วย	ลำดับ	ข้อรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยเอดส์
4. สิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนเมื่อเสี่ยงถึงแก่ชีวิต	ข้อ 28.	ติดตามเฝ้าระวังอาการแพ้ยา อาการแทรกซ้อนของโรค รายงานแพทย์
5. สิทธิที่จะได้รับทราบชื่อ สกุล และประเภทผู้ให้บริการ	ข้อ 29.	ติดบัตรที่ระบุชื่อ นามสกุล ตำแหน่ง สถานที่ปฏิบัติงาน / กล่าวแนะนำ
6. สิทธิที่จะขอเปลี่ยนผู้ให้บริการ และสถานบริการ	ข้อ 30.	จัดดำเนินการ เมื่อผู้ป่วยขอเปลี่ยนแพทย์ผู้รักษาหรือสถานพยาบาล
7. สิทธิที่จะได้รับการปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับตน	ข้อ 31. ข้อ 32. ข้อ 33. ข้อ 34. ข้อ 35. ข้อ 36.	ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของผู้ป่วยเอดส์ โดยไม่ได้รับการยินยอม หาวิธีป้องกัน / หามาตรการ ไม่ให้ข้อมูลส่วนตัวผู้ป่วยเอดส์เผยแพร่ ถามข้อมูลส่วนตัว แจ้งผลการตรวจ / การรักษาในสถานที่ ที่เป็นสัดส่วน ปกปิด และไม่เปิดเผยร่างกายผู้ป่วยโดยไม่จำเป็น ขณะให้การพยาบาล ไม่นำเรื่องของผู้ป่วยเอดส์ไปวิจารณ์ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ให้ครอบครัว ญาติ / เพื่อนสนิทเข้าเยี่ยมได้ เฉพาะคนที่ผู้ป่วยยินยอม
8. สิทธิที่จะได้รับข้อมูลก่อนการเข้าร่วมการทดลอง	ข้อ 37. ข้อ 38. ข้อ 39.	กรณีที่มีการทดลองกับผู้ป่วยเอดส์ แจ้งให้ผู้ป่วยทราบ และให้ข้อมูล ตรวจสอบหลักฐานการยินยอมของผู้ป่วยก่อนเข้าร่วมการทดลอง ดำเนินการให้ผู้ป่วยได้รับข้อมูลจากเจ้าของงานวิจัย
9. สิทธิที่จะได้รับข้อมูลในเวชระเบียนตน	ข้อ 40.	ยินยอมให้ผู้ป่วยเอดส์รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเฉพาะของตน เมื่อร้องขอ
10. สิทธิของผู้แทนโดยชอบธรรมที่ใช้สิทธิแทนผู้ป่วย	ข้อ 41.	ติดต่อครอบครัวให้ตัดสินใจ แทน เมื่อผู้ป่วยไม่สามารถตัดสินใจด้วยตนเอง
เพิ่มเติม		
1. การปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ตามข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยข้อจำกัด	ข้อ 42. ข้อ 43. ข้อ 44.	หาวิธีป้องกันการกระทำของผู้ร่วมงาน ที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้ป่วย ยินยอมให้ผู้ป่วยเอดส์ปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา ไม่แสดงท่าทีที่ไม่เห็นด้วยกับค่านิยม ความเชื่อ หรือสิ่งที่ผู้ป่วยยึดถือ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

คำประกาศสิทธิผู้ป่วย	ลำดับ	ชื่อรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยเขตศ
และเงื่อนไขวิชาชีพในการ	ข้อ 45.	ยินยอมให้ผู้ป่วยนำสมุนไพรมาใช้ร่วมกับวิธีการรักษาแผนปัจจุบัน
ประกอบวิชาชีพการ	ข้อ 46.	ยินยอมให้ผู้ป่วยัดผ่อนเวลาทำกิจวัตรประจำวัน / การพยาบาล
พยาบาลและการผดุง	ข้อ 47.	ขออนุญาตเมื่อเข้าไปทำกิจกรรมในบริเวณที่เป็นที่ส่วนตัวของผู้ป่วย
กรรม และการรักษาจริย	ข้อ 48.	ติดต่อญาติ หรือเปิดโอกาสให้ญาติเฝ้าในกรณีผู้ป่วยกำลังจะเสียชีวิต
ธรรมแห่งวิชาชีพการ	ข้อ 49.	เปิดโอกาสหรือแนะนำผู้ป่วยโรคเดียวกันให้ได้พูดคุยแลกเปลี่ยน
พยาบาลและการผดุง	ข้อ 50.	ให้กำลังใจเมื่อผู้ป่วยสามารถตัดสินใจเลือกวิธีการรักษา/การปฏิบัติได้
กรรม พ.ศ. 2530		

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 ขัอรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยเอดส์ จำแนกเนื้อหา ตามแบบ
การพิทักษ์สิทธิประโยชน์ตาม แนวคิดของ Fry (1994)

รูปแบบ	ลำดับ	ขัอรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยเอดส์
การปกป้องสิทธิ	ข้อ 1.	ปฏิบัติการพยาบาลโดยยึดหลัก Universal Precaution
	ข้อ 3.	ไม่ปฏิเสธการดูแลผู้ป่วย
	ข้อ 4.	ให้การบริการถูกต้องตามมาตรฐานและจัดสวัสดิการเท่าเทียม
	ข้อ 12.	สนทนากับผู้ป่วยด้วยวาจาสุภาพ ปฏิบัติเท่าเทียมทุกราย
	ข้อ 14.	ขออนุญาตก่อนให้การพยาบาล กระทำต่อเมื่อผู้ป่วยยินยอม
	ข้อ 20.	ให้ข้อมูลเรื่องโรค การพยากรณ์โรค ปัญหาสุขภาพของผู้ป่วย
	ข้อ 21.	ให้ข้อมูลเรื่องการทำปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับโรคที่เป็นอยู่
	ข้อ 22.	ให้ข้อมูลรายละเอียด เหตุผล วิธีการและขั้นตอนก่อนปฏิบัติ
	ข้อ 24.	ให้ข้อมูล ในเรื่องวิธีการรักษา ผลดี/ผลเสียของการรักษาแต่ละวิธี
	ข้อ 27.	แจ้งให้ผู้ป่วยทราบในสิทธิของตนเอง
	ข้อ 29.	ติดบัตรระบุชื่อ นามสกุล ตำแหน่งสถานที่ปฏิบัติงาน / กล่าวแนะ
	ข้อ 31.	ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของผู้ป่วยเอดส์ โดยไม่ได้รับการยินยอม
	ข้อ 32.	หาวิธีป้องกัน / นามาตรการ ไม่ให้ข้อมูลส่วนตัวผู้ป่วยเอดส์เปิดเผย
	ข้อ 35.	ไม่นำเรื่องของผู้ป่วยเอดส์ไปวิจารณ์ทั้งต่อหน้าและลับหลัง
	ข้อ 37.	กรณีที่มีการตกลงกับผู้ป่วยเอดส์ แจ้งให้ผู้ป่วยทราบและให้ข้อมูล
	ข้อ 38.	ตรวจสอบหลักฐานการเซ็นยินยอมก่อนเข้าร่วมการวิจัย
	ข้อ 39.	ดำเนินการให้ผู้ป่วยได้รับข้อมูลจากเจ้าของงานวิจัย
	ข้อ 40.	ให้ผู้ป่วยรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลในแฟ้มของตน
	ข้อ 42.	หาวิธีป้องกันการกระทำของผู้ร่วมงาน ที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้ป่วย
	การนับถือความเป็นบุคคล	ข้อ 5.
ข้อ 6.		สร้างสัมพันธภาพ ท่าทางเป็นมิตรใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส
ข้อ 7.		ให้โอกาส และเวลายอมรับฟังปัญหาของผู้ป่วย ไม่ปฏิเสธผู้ป่วย
ข้อ 8.		ผู้ป่วยเอดส์วาระสุดท้ายไม่มีญาติมาเยี่ยม จะดูแลผู้ป่วยใกล้ชิด
ข้อ 10.		แสดงอาการใส่ใจ ติดตามผลการรักษา แจ้งผลการตรวจ
ข้อ 11.		ไม่แยกผู้ป่วยเอดส์ไว้ในห้องแยก ยกเว้นกรณีที่มีอาการติดเชื้อ
ข้อ 13.		ยินยอมให้ผู้ป่วยเลือกรับประทานอาหารได้ หลังจากได้ข้อมูล
ข้อ 28.		ติดตามเฝ้าระวังอาการแพ้ยา อาการแทรกซ้อนของโรค รายงาน
ข้อ 33.		ถามข้อมูลส่วนตัว แจ้งผลการตรวจ / การรักษาในสถานที่ เป็นสัด
ข้อ 34.		ปกปิด / ไม่เปิดเผยร่างกายผู้ป่วยโดยไม่จำเป็นขณะให้การพยาบาล

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รูปแบบ	ลำดับ	ข้อรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยเอดส์
	ข้อ 36.	ให้ครอบครัวญาติ / เพื่อนสนิทเข้าเยี่ยม เฉพาะคนที่ผู้ป่วยยินยอม
	ข้อ 43.	ยินยอมให้ผู้ป่วยเอดส์ปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา
	ข้อ 46.	ยินยอมให้ผู้ป่วยมีดมือนเวลาทำกิจวัตรประจำวัน / การพยาบาล
	ข้อ 47.	ขออนุญาตเมื่อเข้าไปทำกิจกรรมในบริเวณที่เป็นที่ส่วนตัวของผู้ติดติด
	ข้อ 48.	ต่อญาติ / เปิดโอกาสให้ญาติเฝ้า กรณีที่ผู้ป่วยกำลังจะเสียชีวิต
การเคารพการตัดสินใจบนพื้นฐานค่านิยมผู้ป่วย	ข้อ 2.	ประสานงานกับนักสังคมสงเคราะห์เพื่อหาวิธีช่วยเหลือคำปรึกษา
	ข้อ 9.	ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความเชื่อ แบบแผนการดำรงชีวิต
	ข้อ 15.	ผู้ป่วยเอดส์ขอเลิกยาฉีด ต้องชี้แจงผลดี/ผลเสียก่อนให้ตัดสินใจ
	ข้อ 16.	ติดต่อแพทย์ที่รักษา ดำเนินการให้ผู้ป่วยเอดส์ได้รับข้อมูลเพิ่ม
	ข้อ 17.	แสดงท่าทียอมรับการรักษาที่ผู้ป่วยเลือก หลังจากได้ให้ข้อมูล
	ข้อ 18.	ให้ข้อมูล ทางเลือกการป้องกันการแพร่เชื้อทางเพศสัมพันธ์
	ข้อ 19.	ไม่แสดงท่าทีบังคับ ดุด่า หรือชักนำเพื่อให้ผู้ป่วยปฏิบัติตาม
	ข้อ 23.	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับราคาค่ายา ค่ารักษาพยาบาล และค่าใช้จ่าย
	ข้อ 25.	ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกวิธีการรักษาภายหลังการให้ข้อมูล
	ข้อ 26.	ตรวจสอบทางเลือกในการรักษา ว่ามาจากความต้องการผู้ป่วย
	ข้อ 30.	จัดดำเนินการเมื่อผู้ป่วยขอเปลี่ยนแพทย์ผู้รักษา/สถานพยาบาล
	ข้อ 41.	ติดต่อครอบครัวให้ตัดสินใจแทน เมื่อผู้ป่วยไม่สามารถตัดสินใจด้วยตนเอง
	ข้อ 44.	ไม่แสดงท่าทีที่ไม่เห็นด้วยกับค่านิยม ความเชื่อ หรือสิ่งที่ผู้ป่วยยึดถือ
	ข้อ 45.	ยินยอมให้ผู้ป่วยนำสมุนไพรมาใช้ร่วมกับวิธีการรักษาแผนปัจจุบัน
	ข้อ 49.	เปิดโอกาสหรือแนะนำผู้ป่วยโรคเดียวกันให้ได้พูดคุยแลกเปลี่ยน
	ข้อ 50.	ให้กำลังใจเมื่อผู้ป่วยสามารถตัดสินใจเลือกวิธีการรักษา/การปฏิบัติได้

ตารางที่ 5 ข้อรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยเอดส์ จำแนกเนื้อหา ตามกิจกรรมการพิทักษ์สิทธิประโยชน์

กิจกรรม	ลำดับ	ข้อรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยเอดส์
การปกป้องผู้ป่วย	ข้อ 1.	ปฏิบัติการพยาบาลโดยยึดหลักการ Universal Precaution.
	ข้อ 3.	ไม่ปฏิเสธการดูแลผู้ป่วย
	ข้อ 4.	ให้การบริการถูกต้องตามมาตรฐานและจัดสวัสดิการเท่าเทียม
	ข้อ 12.	สนทนากับผู้ป่วยด้วยวาจาจากสภาพ ปฏิบัติเท่าเทียมทุกราย
	ข้อ 14.	ขออนุญาตก่อนให้การพยาบาล กระทำต่อเมื่อผู้ป่วยยินยอม
	ข้อ 25.	ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกวิธีการรักษาภายหลังการให้ข้อมูล
	ข้อ 27.	แจ้งให้ผู้ป่วยทราบในสิทธิของตนเอง
	ข้อ 29.	ติดบัตรระบุชื่อ นามสกุล ตำแหน่ง สถานที่ปฏิบัติงาน/กสว.แนะนำ
	ข้อ 31.	ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของผู้ป่วยเอดส์ โดยไม่ได้รับการยินยอม
	ข้อ 32.	หาวิธีป้องกัน / ควบคุมการ ไม่ให้ข้อมูลส่วนตัวผู้ป่วยเอดส์เผยแพร่
	ข้อ 34.	ปกปิด และไม่เปิดเผยร่างกายผู้ป่วยโดยไม่จำเป็น ขณะให้การพยาบาล
	ข้อ 35.	ไม่นำเรื่องของผู้ป่วยเอดส์ไปวิจารณ์ทั้งต่อหน้าและลับหลัง
	ข้อ 38.	ตรวจสอบหลักฐานการเซ็นใบยินยอมของผู้ป่วยก่อนเข้าร่วมการวิจัย
	ข้อ 40.	ยินยอมให้ผู้ป่วยรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเฉพาะของตน
	ข้อ 42.	หาวิธีป้องกันการกระทำของผู้ร่วมงาน ที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้ป่วย
	ข้อ 43.	ยินยอมให้ผู้ป่วยเอดส์ปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา
	ข้อ 47.	ขออนุญาตเมื่อเข้าไปทำกิจกรรมในบริเวณที่เป็นที่ส่วนตัวของผู้ป่วย
การเป็นตัวแทนผู้ป่วย	ข้อ 5.	ดูแลให้การพยาบาลโดยให้ผู้ป่วยได้รับความเจ็บป่วยน้อยที่สุด ไม่ให้นักศึกษา แพทย์ พยาบาล ฝึกปฏิบัติซ้ำกับผู้ป่วย
	ข้อ 8.	ผู้ป่วยเอดส์ภาวะสุดท้ายไม่มีญาติมาเยี่ยม จะดูแลผู้ป่วยใกล้ชิด
	ข้อ 10.	แสดงอาการใส่ใจ ติดตามผลการรักษา แจ้งผลการตรวจ
	ข้อ 16.	ติดต่อแพทย์ที่รักษา ดำเนินการให้ผู้ป่วยเอดส์ได้รับข้อมูลเพิ่ม
	ข้อ 28.	ติดตามเฝ้าระวังอาการแพ้ยา อาการแทรกซ้อนของโรค รายงานแพทย์
	ข้อ 36.	ให้ครอบครัว ญาติ / เพื่อนสนิทเข้าเยี่ยมได้ เฉพาะคนที่ผู้ป่วยยินยอม
ข้อ 48.	ติดต่อญาติ หรือเปิดโอกาสให้ญาติเฝ้า ในกรณีผู้ป่วยกำลังจะเสียชีวิต	
การช่วยเหลือและการสนับสนุนการตัดสินใจ	ข้อ 2.	ประสานงานกับนักสังคมสงเคราะห์เพื่อหาวิธีช่วยเหลือคำปรึกษา
	ข้อ 6.	สร้างสัมพันธภาพ ทำทางเป็นมิตรในหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส
	ข้อ 7.	ให้โอกาส และเวลายอมรับฟังปัญหาของผู้ป่วย ไม่ปฏิเสธผู้ป่วย

ตารางที่ 5 (ต่อ)

กิจกรรม	ลำดับ	ข้อรายการการปฏิบัติการที่ทักษะสิทธิประโยชน์ผู้ป่วยเอ็ดส์
	ข้อ 9.	ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความเชื่อ แบบแผนการดำรงชีวิต
	ข้อ 17.	แสดงท่าทียอมรับการรักษาที่ผู้ป่วยเลือก หลังจากได้ให้ข้อมูล
	ข้อ 19.	ไม่แสดงท่าทีบังคับ ดุด่า หรือชักนำเพื่อให้ผู้ป่วยปฏิบัติตาม
	ข้อ 26.	ตรวจสอบทางเลือกในการรักษา ว่ามาจากความต้องการผู้ป่วย
	ข้อ 30.	จัดดำเนินการ เมื่อผู้ป่วยขอเปลี่ยนแปลงผู้รักษาหรือสถานพยาบาล
	ข้อ 41.	ติดต่อครอบครัวให้ตัดสินใจ แทน เมื่อผู้ป่วยไม่สามารถตัดสินใจด้วยตนเอง
	ข้อ 44.	ไม่แสดงท่าทีที่ไม่เห็นด้วยกับค่านิยม ความเชื่อ หรือสิ่งที่ผู้ป่วยยึดถือ
	ข้อ 45.	ยินยอมให้ผู้ป้อนำสมุนไพรมาใช้ร่วมกับวิธีการรักษาแผนปัจจุบัน
	ข้อ 46.	ยินยอมให้ผู้ป้อนัดฝนเวลาทำกิจวัตรประจำวัน / การพยาบาล
	ข้อ 49.	เปิดโอกาสหรือแนะนำผู้ป่วยโรคเดียวกันให้ได้พูดคุยแลกเปลี่ยน
	ข้อ 50.	ให้กำลังใจเมื่อผู้ป่วยสามารถตัดสินใจเลือกวิธีการรักษา/การปฏิบัติได้
การให้ข้อมูล	ข้อ 13.	ยินยอมให้ผู้ป่วยเลือกรับประทานอาหารได้ หลังจากได้ข้อมูล
	ข้อ 15.	ผู้ป่วยเอ็ดส์ขอเลิกยาฉีด ต้องชี้แจงผลดี/ผลเสียก่อนให้ตัดสินใจ
	ข้อ 18.	ให้ข้อมูล ทางเลือกการป้องกันแพร่เชื้อทางเพศสัมพันธ์
	ข้อ 20.	ให้ข้อมูลเรื่องโรค การพยากรณ์โรค ปัญหาสุขภาพของผู้ป่วย
	ข้อ 21.	ให้ข้อมูลเรื่องการปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับโรคที่เป็นอยู่
	ข้อ 22.	ให้ข้อมูลรายละเอียด เหตุผล วิธีการและขั้นตอนก่อนปฏิบัติ
	ข้อ 23.	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับราคาค่ายา ค่ารักษาพยาบาล และค่าใช้จ่าย
	ข้อ 24.	ให้ข้อมูลในเรื่องวิธีการรักษา ผลดี/ผลเสียของการรักษาแต่ละวิธี
	ข้อ 27.	แจ้งให้ผู้ป่วยทราบในสิทธิของตนเอง
	ข้อ 37.	กรณีที่มีการทกลงกับผู้ป่วยเอ็ดส์ แจ้งให้ผู้ป่วยทราบ และให้ข้อมูล
	ข้อ 39.	ดำเนินการให้ผู้ป่วยได้รับข้อมูลจากเจ้าของงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลมีวิธีดังนี้

1. ผู้วิจัย อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ได้นำข้อรายการทั้ง 50 ข้อมาพิจารณาร่วมกันว่าในแต่ละข้อรายการควรจะเก็บรวบรวมข้อมูลในวิธีใดที่เหมาะสมกับงานวิจัย เนื่องจากบางข้อรายการสามารถสังเกตเห็นเป็นพฤติกรรมการปฏิบัติได้ แต่บางข้ออาจต้องใช้เวลาในการสังเกต เพราะอาจจะยังไม่มีเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นในขณะที่ผู้วิจัยเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การทดลองกับผู้ป่วยเอดส์ และบางข้อรายการไม่สามารถสังเกตเห็นเป็นพฤติกรรมได้ เช่น การตัดสินใจของพยาบาล ภายหลังจากการพิจารณาร่วมกัน สามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 มีข้อรายการที่ควรเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสังเกตจำนวน 19 ข้อ คือ ข้อ 1, 3, 6, 7, 10, 12, 14, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 29, 33, 34 และข้อ 50

1.2 มีข้อรายการที่ควรเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์จำนวน 31 ข้อ คือ ข้อ 2, 4, 5, 8, 9, 11, 13, 15, 16, 17, 18, 26, 28, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 และข้อ 49

2. ผู้วิจัยนำข้อรายการในข้อ 1.1 ไปสร้างเป็น แบบสังเกตการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ ซึ่งมีจำนวนข้อรายการการสังเกตจำนวน 19 ข้อ และหลังจากนั้นได้จัดทำคู่มือการสังเกตการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์เพื่อให้ประกอบกับแบบสังเกต

3. และนำข้อรายการในข้อ 1.2 สร้างเป็น แบบสัมภาษณ์การปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ ซึ่งมีจำนวนข้อสัมภาษณ์ทั้งหมด 31 ข้อ

ลักษณะของเครื่องมือ ผู้วิจัยออกแบบดังนี้

ชุดที่ 1 คู่มือการสังเกต และแบบสังเกตการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ของพยาบาลวิชาชีพ แบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 แบบสังเกตการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ของพยาบาลวิชาชีพ ประกอบด้วย ตอนบน เป็นข้อมูลประกอบด้วย รหัสผู้ถูกสังเกต แผนกปฏิบัติงาน วันที่ เวลาที่สังเกต และชื่อผู้สังเกต ส่วนตอนล่างของแบบสังเกต เป็นข้อรายการการสังเกตจำนวน 19 ข้อ ลักษณะของแบบสังเกต เป็นข้อรายการแบบ Check list จำพบหรือไม่พบการกระทำ โดยนำข้อรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ในขั้นตอนที่ 3 ข้อที่ 1.1 มาปรับเป็นข้อความที่ทำให้มองเห็นเป็นพฤติกรรมได้ ซึ่งเนื้อหาในข้อรายการจะบรรยาย เป็นลักษณะการกระทำที่แสดงถึงการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ของพยาบาล ในขณะที่พยาบาลให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยเอดส์ และเพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ครอบคลุม

การพยาบาลที่ให้แก่ผู้ป่วยเอดส์ทั้งหมด ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสถานการณ์การพยาบาลที่เข้าไปสังเกตการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ไว้ใน 4 สถานการณ์การปฏิบัติการพยาบาล คือ การปฏิบัติการพยาบาลด้านการรักษา การให้คำแนะนำหรือการให้ดูศึกษา การช่วยเหลือด้านกิจวัตรประจำวัน และการจัดสิ่งแวดล้อมให้ผู้ป่วย (ซึ่งได้อธิบายลักษณะและรายละเอียดของแต่ละสถานการณ์การพยาบาลไว้ในคู่มือการสังเกตในภาคผนวก ค)

แบบสังเกตประกอบด้วย ชื่อรายการที่ให้ทำการสังเกตจำนวน 19 ข้ออยู่ในทางด้านซ้ายของแบบเครื่องมือ ส่วนทางด้านขวามือประกอบด้วย สถานการณ์การพยาบาลที่เข้าไปทำการสังเกตการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ แบ่งเป็นจำนวน 4 ช่องตามสถานการณ์การพยาบาล ซึ่งทั้ง 4 ช่องนี้มีรหัสเป็นอักษรย่อภาษาอังกฤษแทนชื่อสถานการณ์ดังนี้

การปฏิบัติการพยาบาลด้านการรักษา	ใช้อักษรย่อ (TR)
การให้คำแนะนำหรือการให้ดูศึกษา	ใช้อักษรย่อ (HR)
การช่วยเหลือด้านกิจวัตรประจำวัน	ใช้อักษรย่อ (DL)
การจัดสิ่งแวดล้อมให้ผู้ป่วย	ใช้อักษรย่อ (EN)

ในแต่ละช่องสถานการณ์มิได้ให้ผู้วิจัยทำการบันทึกผลการสังเกตโดยกำหนดให้ทำเครื่องหมายถูก (✓) ให้ตรงตามช่องคำตอบ โดยลักษณะคำตอบที่ได้ในแต่ละข้อจะมาจากกรกระทำที่สังเกตพบตามจริง ถ้าผู้วิจัยสังเกตพบว่าพยาบาลผู้ที่ถูกสังเกตแสดงการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ตรงตามชื่อรายการใดและในสถานการณ์การพยาบาลใด ก็ให้บันทึกเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่ สถานการณ์การพยาบาลนั้น แต่ถ้าไม่พบการกระทำไม่ต้องบันทึก และในการสังเกตใดๆ ที่พบว่าพยาบาลได้แสดงการกระทำ นอกเหนือไปจากที่แบบสังเกตมี ก็จะทำกรบันทึกไว้ในส่วนท้ายตรงช่องหมายเหตุ การให้คะแนนการกระทำที่แสดงออกถึงการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ของพยาบาลวิชาชีพ มีเกณฑ์ดังนี้

1. พบการกระทำ คือ พยาบาลมีการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ ให้ 1 คะแนน
2. การปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในแต่ละสถานการณ์การพยาบาลมีจำนวนข้อรายการการสังเกตเท่ากัน แต่ให้คิดคะแนนในแต่ละ 1 ข้อรายการเท่ากับ 1 คะแนน (รวมคิดเป็นคะแนนเต็มเท่ากับจำนวนข้อรายการที่มีทั้งหมด 19 ข้อ) วิธีคิดคะแนน คือ ให้ 1 คะแนนเมื่อพบการกระทำใน 1 ข้อรายการ ในกรณีที่มีการพบการกระทำเกิดขึ้นจริงตรงกับข้อรายการนั้นๆ ในสถานการณ์การพยาบาลหนึ่งแล้วต่อมาได้เกิดขึ้นอีกในสถานการณ์การพยาบาลอื่น (ซึ่งบางข้อรายการอาจเกิดขึ้นได้ในทุกสถานการณ์การพยาบาลก็ได้) ให้ถือว่าข้อรายการนั้นมี 1 คะแนนเท่านั้น คะแนนรวมของการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในทุกสถานการณ์การพยาบาลที่ได้จากการสังเกต มีจำนวนเท่ากับจำนวนข้อรายการที่สังเกตพบการกระทำ

ตัวอย่างข้อรายการการสังเกตและช่องสถานการณ์การพยาบาล

ลำดับ	ข้อรายการการสังเกต	สถานการณ์ที่เข้าไปสังเกต				หมายเหตุ
		TR	HE	DL	EN	
(R) 1.	สร้างสัมพันธ์ภาพ ทำทางเป็นมิตรใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส	√				
(ส)	กล่าวทักทายผู้ป่วยด้วยวาจาสุภาพ					

จากการทำเครื่องหมายถูก(√)ในข้อรายการที่ 1 และในช่องสถานการณ์ TR อธิบายได้ว่าผู้วิจัย สังเกตพบการกระทำตรงตามข้อรายการที่ 1 เกิดขึ้นในสถานการณ์การปฏิบัติการพยาบาลด้านการรักษา

ส่วนที่ 2 คู่มือการสังเกตการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแบบสังเกตการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ โดยได้แจกแจงรายละเอียดการกระทำ และอธิบายวิธีสังเกต ขั้นตอนการสังเกต คำอธิบายสถานการณ์ที่เข้าไปสังเกต การให้ความหมายของการกระทำในแต่ละข้อรายการ นอกจากนี้ยังกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลการกระทำของการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ไว้ด้วย (ดูตัวอย่างในภาคผนวก ค)

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสถานภาพส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ และแบบสัมภาษณ์การปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ของพยาบาลวิชาชีพ แบ่งเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ ได้แก่ อายุ หอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์การทำงานเป็นพยาบาลวิชาชีพ เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิดให้ผู้สัมภาษณ์เติมข้อมูลของพยาบาลลงในช่องว่าง

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์การปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วย ข้อสัมภาษณ์ที่มีลักษณะข้อคำถามปลายปิดจำนวน 31 ข้อ โดยนำข้อรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ที่ได้ในขั้นตอนที่ 3 ข้อ 1.2 มาจัดทำโดยลักษณะคำตอบที่ต้องการ คือ การกระทำที่เป็นการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ที่พยาบาลผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กระทำหรือไม่ได้กระทำ

แบบสัมภาษณ์จะประกอบด้วย รหัสพยาบาล แผนกที่ปฏิบัติงาน ผู้สัมภาษณ์ วันเวลาที่สัมภาษณ์ อยู่ทางส่วนบนของแบบสัมภาษณ์ ส่วนล่าง ประกอบด้วย ข้อคำถามที่ใช้สัมภาษณ์อยู่ทางด้านซ้ายของแบบสัมภาษณ์ ส่วนทางด้านขวามือจะเป็นช่องให้ผู้สัมภาษณ์บันทึกผลการ

สัมภาษณ์ โดยการลงเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่อง ถ้าผู้สัมภาษณ์ได้คำตอบว่า พยาบาลคนที่ถูกสัมภาษณ์ มีการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ ให้บันทึกเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องบันทึก ที่เขียนว่าพบการปฏิบัติ และบันทึกให้ตรง กับข้อสัมภาษณ์ที่ถามนั้น (ดูตัวอย่างในภาคผนวก ค) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ดังนี้

ผู้สัมภาษณ์ได้รับคำตอบจากพยาบาลว่าได้กระทำ คือ พยาบาลมีการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ ให้ 1 คะแนน

ในการสร้างเครื่องมือทั้ง 2 ชุดนี้ เพื่อให้สะดวกในการวิเคราะห์แบบ และกิจกรรมการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ของพยาบาลวิชาชีพในภายหลัง ผู้วิจัยจึงได้ใส่รหัส (Code) ไว้ที่หน้าข้อรายการทุกข้อ โดยกำหนดให้อักษรย่อภาษาอังกฤษแทนรูปแบบ และให้อักษรย่อภาษาไทยแทนกิจกรรม แสดงรายละเอียดดังนี้

- (P) หมายถึง แบบการป้องกันสิทธิ
- (R) หมายถึง แบบการนับถือความเป็นบุคคล
- (V) หมายถึง แบบการเคารพการตัดสินใจบนพื้นฐานค่านิยมผู้ป่วย
- (ป) หมายถึง กิจกรรมการปกป้องผู้ป่วย
- (ต) หมายถึง กิจกรรมการเป็นตัวแทน
- (ส) หมายถึง กิจกรรมการช่วยเหลือและสนับสนุนการตัดสินใจ
- (ข) หมายถึง กิจกรรมการให้ข้อมูล

สรุปโครงสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ชุด คือ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์การปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ ซึ่งต้องใช้เครื่องมือทั้ง 2 ชุดต้องใช้ร่วมกันในการเก็บข้อมูลการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ของพยาบาลวิชาชีพ 1 รายบุคคล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ก่อน หลังจากนั้นจึงใช้แบบสัมภาษณ์การปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ โครงสร้างของเครื่องมือทั้ง 2 ชุดมีดังนี้

แบบสังเกตการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ มีข้อรายการให้สังเกต 19 ข้อ โดยแจกแจงรายละเอียดของเนื้อหาในแต่ละข้อรายการ แสดงไว้ในตารางที่ 6

แบบสัมภาษณ์การปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ มีข้อคำถามให้สัมภาษณ์ 31 ข้อ โดยแจกแจงรายละเอียดของเนื้อหาในแต่ละข้อรายการ แสดงไว้ในตาราง

ตารางที่ 6 ชื่อรายการในแบบสังเกต จำแนกตามโครงสร้างเนื้อหา

ลำดับ	ชื่อรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในโรงพยาบาล	โครงสร้างเนื้อหา		
		คำประกาศสิทธิผู้ป่วย	แบบการพิทักษ์สิทธิประโยชน์	กิจกรรมการพิทักษ์สิทธิประโยชน์
ข้อ 1.	สร้างสัมพันธภาพ ทำทางเป็นมิตร สนทนาด้วยวาจาสุภาพ	สิทธิด้านที่ 1	การนับถือในความเป็นบุคคล	การช่วยเหลือสนับสนุนการตัดสินใจ
ข้อ 2.	ติดบัตรบัตรชื่อ นามสกุล ตำแหน่ง หรือแนะนำตัว	สิทธิด้านที่ 5	การปกป้องสิทธิผู้ป่วย	การปกป้องผู้ป่วย
ข้อ 3.	ให้ข้อมูลเรื่องโรค การพยากรณ์โรค ปัญหาสุขภาพ	สิทธิด้านที่ 3	การปกป้องสิทธิผู้ป่วย	การให้ข้อมูล
ข้อ 4.	ให้ข้อมูลเรื่องการปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับโรค	สิทธิด้านที่ 3	การปกป้องสิทธิผู้ป่วย	การให้ข้อมูล
ข้อ 5.	ให้ข้อมูลเรื่องวิธีการรักษา ผลดี ผลเสียของการรักษาในแต่ละ	สิทธิด้านที่ 3	การปกป้องสิทธิผู้ป่วย	การให้ข้อมูล
ข้อ 6.	ให้ข้อมูลรายละเอียด เหตุผล ขั้นตอนการปฏิบัติการพยาบาล	สิทธิด้านที่ 3	การปกป้องสิทธิผู้ป่วย	การให้ข้อมูล
ข้อ 7.	ขออนุญาตก่อนให้การพยาบาล และกระทำเมื่อผู้ป่วยยินยอม	สิทธิด้านที่ 3	การปกป้องสิทธิผู้ป่วย	การปกป้องผู้ป่วย
ข้อ 8.	ปกปิด ไม่เปิดเผยร่างกายโดยไม่จำเป็น ขณะให้การพยาบาล	สิทธิด้านที่ 7	การนับถือในความเป็นบุคคล	การปกป้องผู้ป่วย
ข้อ 9.	แจ้งสิทธิของผู้ป่วย ให้ผู้ป่วยทราบ	สิทธิด้านที่ 3	การปกป้องสิทธิผู้ป่วย	การให้ข้อมูล
ข้อ 10.	ให้ข้อมูล ราคา ยา ค่าใช้จ่าย ค่ารักษา เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ	สิทธิด้านที่ 3	การเคารพการตัดสินใจบนพื้นฐานค่านิยม	การให้ข้อมูล
ข้อ 11.	ให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกวิธีการรักษา หลังให้	สิทธิด้านที่ 3	การเคารพการตัดสินใจบนพื้นฐานค่านิยม	การปกป้องผู้ป่วย
ข้อ 12.	ไม่ปฏิเสธการดูแลผู้ป่วย	สิทธิด้านที่ 1	การปกป้องสิทธิผู้ป่วย	การปกป้องผู้ป่วย
ข้อ 13.	ปฏิบัติการพยาบาลโดยยึดหลัก Universal Precaution	สิทธิด้านที่ 1	การปกป้องสิทธิผู้ป่วย	การปกป้องผู้ป่วย
ข้อ 14.	ไม่แสดงท่าที บังคับ ดุด่าว่า หรือ ชักนำให้ผู้ป่วยปฏิบัติตาม	สิทธิด้านที่ 3	การเคารพการตัดสินใจบนพื้นฐานค่านิยม	การช่วยเหลือสนับสนุนการตัดสินใจ
ข้อ 15.	ให้กำลังใจเมื่อผู้ป่วยสามารถตัดสินใจเลือกวิธีการรักษา/การ	ข้อบังคับสภาพการพยาบาล	การเคารพการตัดสินใจบนพื้นฐานค่านิยม	การช่วยเหลือสนับสนุนการตัดสินใจ
ข้อ 16.	แสดงอาการใส่ใจ ติดตามผลการรักษา แจ้งผลการตรวจ	สิทธิด้านที่ 1	การนับถือในความเป็นบุคคล	การเป็นตัวแทนผู้ป่วย
ข้อ 17.	ทักทาย/สนทนา ปฏิบัติต่อผู้ป่วยในลักษณะเดียวกัน เท่าเทียม	สิทธิด้านที่ 2	การปกป้องสิทธิผู้ป่วย	การปกป้องผู้ป่วย
ข้อ 18.	ให้โอกาส ยอมรับฟังปัญหา ไม่ปฏิเสธ/ตัดบท เมื่อผู้ป่วยเรียก	สิทธิด้านที่ 1	การนับถือในความเป็นบุคคล	การช่วยเหลือสนับสนุนการตัดสินใจ
ข้อ 19.	ซักถามข้อมูลส่วนตัว แจ้งผลการตรวจ ในที่ที่เป็นสัดส่วน	สิทธิด้านที่ 7	การนับถือในความเป็นบุคคล	การปกป้องผู้ป่วย

ตารางที่ 7 ข้อรายการในแบบสัมภาษณ์การปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ จำแนกตาม โครงสร้างเนื้อหา

ลำดับ	ข้อรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์	โครงสร้างเนื้อหา		
		คำประกาศสิทธิผู้ป่วย	แบบการพิทักษ์สิทธิประโยชน์	กิจกรรมพิทักษ์สิทธิประโยชน์
ข้อ 1.	ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัว ยกเว้นผู้ป่วยยินยอม/อนุญาต	สิทธิด้านที่ 7	การปกป้องสิทธิผู้ป่วย	การปกป้องผู้ป่วย
ข้อ 2.	หาวิธี/ดำเนินมาตรการป้องกัน และ รักษาข้อมูลผู้ป่วย	สิทธิด้านที่ 7	การปกป้องสิทธิผู้ป่วย	การปกป้องผู้ป่วย
ข้อ 3.	ไม่นำเรื่องผู้ป่วยไปวิจารณ์ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง	สิทธิด้านที่ 7	การปกป้องสิทธิผู้ป่วย	การปกป้องผู้ป่วย
ข้อ 4.	ติดตามเผื่อระวัง อาการแทรกซ้อน อาการแพ้ยา รายงานแพทย์	สิทธิด้านที่ 4	การนับถือความเป็นบุคคล	การเป็นตัวแทนผู้ป่วย
ข้อ 5.	ป้องกันการทำกรงะทำของผู้ร่วมงานที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้ป่วย	ข้อบังคับสภาการพยาบาล	การปกป้องสิทธิผู้ป่วย	การปกป้องผู้ป่วย
ข้อ 6.	ขออนุญาต/บอกกล่าวเมื่อเข้าไปทำกิจกรรมที่เตียง / ที่ส่วนตัว	ข้อบังคับสภาการพยาบาล	การนับถือความเป็นบุคคล	การปกป้องผู้ป่วย
ข้อ 7.	ติดต่อนักสังคมสงเคราะห์เพื่อให้ข้อมูล หาทางวิธีการช่วยเหลือ	สิทธิด้านที่ 1	การเคารพการตัดสินใจบนพื้นฐานค่านิยม	การช่วยเหลือสนับสนุนการตัดสินใจ
ข้อ 8.	ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ความเชื่อ ค่านิยม แบบแผนการดำรงชีวิต	สิทธิด้านที่ 1	การเคารพการตัดสินใจบนพื้นฐานค่านิยม	การช่วยเหลือสนับสนุนการตัดสินใจ
ข้อ 9.	ติดต่อครอบครัวให้ตัดสินใจ แทน กรณีผู้ป่วยตัดสินใจเองไม่ได้	สิทธิด้านที่ 10	การเคารพการตัดสินใจบนพื้นฐานค่านิยม	การช่วยเหลือสนับสนุนการตัดสินใจ
ข้อ 10.	ไม่ขัดขวางที่ผู้ป่วยนำสมุนไพรมาใช้ โดยไม่ขัดต่อโรค	ข้อบังคับสภาการพยาบาล	การเคารพการตัดสินใจบนพื้นฐานค่านิยม	การช่วยเหลือสนับสนุนการตัดสินใจ
ข้อ 11.	ให้ผู้ป่วยทราบทราบข้อมูลของตนในแฟ้มประวัติ เมื่อร้องขอ	สิทธิด้านที่ 9	การปกป้องสิทธิผู้ป่วย	การปกป้องผู้ป่วย
ข้อ 12.	ให้การพยาบาลผู้ป่วยตามมาตรฐาน จัดสวัสดิการเท่าเทียม	สิทธิด้านที่ 1	การปกป้องสิทธิผู้ป่วย	การปกป้องผู้ป่วย
ข้อ 13.	กรณีที่มีการทดลอง ต้องแจ้งให้ผู้ป่วยทราบ /ให้ข้อมูล /ผลของ	สิทธิด้านที่ 8	การปกป้องสิทธิผู้ป่วย	การให้ข้อมูล
ข้อ 14.	จัดดำเนินการให้ผู้ป่วยได้รับข้อมูล กรณีเป็นการวิจัยของผู้อื่น	สิทธิด้านที่ 8	การปกป้องสิทธิผู้ป่วย	การให้ข้อมูล
ข้อ 15.	ตรวจสอบหลักฐาน การเงินใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัยผู้ป่วย	สิทธิด้านที่ 8	การปกป้องสิทธิผู้ป่วย	การปกป้องผู้ป่วย
ข้อ 16.	ติดต่อแพทย์ที่รักษา เพื่อให้ผู้ป่วยได้ปรึกษา รับข้อมูลเพิ่มเติม	สิทธิด้านที่ 3	การเคารพการตัดสินใจบนพื้นฐานค่านิยม	การเป็นตัวแทนผู้ป่วย
ข้อ 17.	ยินยอมให้ผู้ป่วยเลือกรับประทานอาหารโดยไม่ขัดต่อโรค	สิทธิด้านที่ 3	การนับถือความเป็นบุคคล	การให้ข้อมูล
ข้อ 18.	ผู้ป่วยขอเลิกยาฉีด ให้ข้อมูลผลดี/ผลเสียก่อนให้ผู้ป่วยตัดสินใจ	สิทธิด้านที่ 3	การเคารพการตัดสินใจบนพื้นฐานค่านิยม	การให้ข้อมูล

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อรายการการปฏิบัติภารกิจสิทธิประโยชน์	โครงสร้างเนื้อหา		
		คำประกาศสิทธิผู้ป่วย	แบบการพิทักษ์สิทธิประโยชน์	กิจกรรมพิทักษ์สิทธิประโยชน์
ข้อ 19.	ตรวจสอบทางเลือกวิธีการรักษาพยาบาลมาจากความต้องการ	สิทธิด้านที่ 3	การเคารพการตัดสินใจบนพื้นฐานค่านิยม	การช่วยเหลือสนับสนุนการตัดสินใจ
ข้อ 20.	แสดงท่าทีเห็นด้วย/ยอมรับวิธีการรักษาที่ผู้ป่วยเลือกหลังให้ข้อมูล	สิทธิด้านที่ 3	การเคารพการตัดสินใจบนพื้นฐานค่านิยม	การช่วยเหลือสนับสนุนการตัดสินใจ
ข้อ 21.	ยินยอมให้ผู้ป่วยทำตามความเชื่อทางศาสนา โดยไม่ขัดสิทธิผู้อื่น	ข้อบังคับสภาการพยาบาล	การนับถือความเป็นบุคคล	การปกป้องผู้ป่วย
ข้อ 22.	จัดดำเนินการเมื่อผู้ป่วยร้องขอเปลี่ยนแพทย์ หรือสถานบริการ	สิทธิด้านที่ 6	การเคารพการตัดสินใจบนพื้นฐานค่านิยม	การช่วยเหลือสนับสนุนการตัดสินใจ
ข้อ 23.	ให้ข้อมูล วิธีป้องกันการแพร่เชื้อทางเพศสัมพันธ์โดยให้ผู้ป่วยเลือก	สิทธิด้านที่ 3	การเคารพการตัดสินใจบนพื้นฐานค่านิยม	การให้ข้อมูล
ข้อ 24.	แนะนำผู้ป่วยโรคเดียวกัน ให้พูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์	ข้อบังคับสภาการพยาบาล	การเคารพการตัดสินใจบนพื้นฐานค่านิยม	การช่วยเหลือสนับสนุนการตัดสินใจ
ข้อ 25.	ให้การดูแลผู้ป่วยเจ็บปวดน้อยที่สุดไม่ให้มีกตลองทำร้ายกับผู้ป่วย	สิทธิด้านที่ 1	การนับถือความเป็นบุคคล	การเป็นตัวแทนผู้ป่วย
ข้อ 26.	ยินยอมให้ผัดผ่อนเวลาทำกิจวัตรประจำวันการพยาบาลโดยไม่ขัด	ข้อบังคับสภาการพยาบาล	การนับถือความเป็นบุคคล	การช่วยเหลือสนับสนุนการตัดสินใจ
ข้อ 27.	ไม่แยกผู้ป่วยไว้ในห้องแยก ยกเว้นกรณีที่มีอาการติดเชื้อที่แพร่เชื้อ	สิทธิด้านที่ 2	การนับถือความเป็นบุคคล	การปกป้องผู้ป่วย
ข้อ 28.	ให้ครอบครัว/เพื่อนสนิทเข้าเยี่ยม เฉพาะคนที่ผู้ป่วยอนุญาต	สิทธิด้านที่ 7	การนับถือความเป็นบุคคล	การเป็นตัวแทนผู้ป่วย
ข้อ 29.	ติดต่อญาติสนิท/อนุญาตให้เฝ้า กรณีที่ผู้ป่วยกำลังจะเสียชีวิต	ข้อบังคับสภาการพยาบาล	การนับถือความเป็นบุคคล	การเป็นตัวแทนผู้ป่วย
ข้อ 30.	ดูแลใกล้ชิด กรณีที่ผู้ป่วยกำลังจะเสียชีวิต และไม่มีญาติมาเยี่ยม	สิทธิด้านที่ 1	การนับถือความเป็นบุคคล	การเป็นตัวแทนผู้ป่วย
ข้อ 31.	ไม่แสดงท่าทีที่ไม่เห็นด้วยกับค่านิยม ความเชื่อที่ผู้ป่วยยึดถือ	ข้อบังคับสภาการพยาบาล	การเคารพการตัดสินใจบนพื้นฐานค่านิยม	การช่วยเหลือสนับสนุนการตัดสินใจ

ชุดที่ 3 คู่มือวิเคราะห์แบบการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ และคู่มือวิเคราะห์กิจกรรมการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ ประกอบด้วย 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 คู่มือวิเคราะห์แบบการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อการวิเคราะห์แบบการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาล ของพยาบาลวิชาชีพ ใช้ประกอบกับแบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์การปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ ในคู่มือได้อธิบายลักษณะของแบบการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ทั้ง 3 แบบไว้โดยละเอียด และจำแนกแจกแจงข้อรายการทั้งหมดในแบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ ได้จัดกลุ่มข้อรายการเข้าไว้ตามลักษณะแบบการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ นอกจากนี้ยังได้อธิบายขั้นตอนการวิเคราะห์ และกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินเลือกแบบการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ ที่พยาบาลวิชาชีพแต่ละรายใช้ในการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ พร้อมยกตัวอย่างวิธีวิเคราะห์ และสรุปผลการวิเคราะห์ (ดูตัวอย่างในภาคผนวก ค)

ส่วนที่ 2 คู่มือวิเคราะห์กิจกรรมการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อการวิเคราะห์กิจกรรมการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาล ของพยาบาลวิชาชีพ ใช้ประกอบกับแบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์การปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ ในคู่มือได้อธิบายลักษณะของกิจกรรมการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ทั้ง 4 แบบไว้โดยละเอียด และได้จำแนกแจกแจงข้อรายการทั้งหมดในแบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ และจัดกลุ่มข้อรายการเข้าไว้ตามลักษณะกิจกรรมการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ นอกจากนี้ยังได้อธิบายขั้นตอนการวิเคราะห์ และกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินเลือกกิจกรรมการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ ที่พยาบาลวิชาชีพแต่ละรายใช้ในการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ พร้อมยกตัวอย่างวิธีวิเคราะห์ และสรุปผลการวิเคราะห์ (ดูตัวอย่างในภาคผนวก ค)

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีวิธีดังนี้

1. การหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสังเกต โดยผู้วิจัยกับผู้ช่วยวิจัยอีก 1 คน ได้นำไปทดลองใช้ (try out) กับพยาบาลวิชาชีพ ที่คล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง ที่ศึกษาจรรยาบรรณทั้ง 4 หอผู้ป่วยในโรงพยาบาลบาราศนราดรุ จังหวัด นนทบุรี จำนวน 5 คน มีขั้นตอนดังนี้

1.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยไปยังโรงพยาบาลบาราศนราดรุ คณะกรรมการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยและพิจารณาโครงการวิจัยของโรงพยาบาลได้ใช้เวลาในการพิจารณาโครงการ และเครื่องมือของผู้วิจัยประมาณ 1 เดือน จึงมีหนังสืออนุมัติให้เข้า

ไปทดลองใช้เครื่องมือวิจัยได้

1.2 ระหว่างที่รอนั่งรอผู้มีมติ ผู้วิจัยได้ทำการชี้แจง ผู้ช่วยวิจัย โดยอธิบาย วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสังเกต การใช้คู่มือ อธิบายการแปลความหมายของการกระทำที่แสดงถึงการปฏิบัติภารกิจสิทธิประโยชน์ผู้ป่วย ในแต่ละข้อรายการที่เข้าไปสังเกต ซักถามข้อสงสัยซึ่งกันและกัน เพื่อให้เข้าใจตรงกันในการใช้เครื่องมือ

1.3 นัดหมายกำหนดวัน เวลา สถานที่ ในการทดลองการสังเกต

1.4 ฝึกหัดและทดลองสังเกต โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจำนวน 2 คนทำการสังเกตพร้อมกันเป็นรายคู่ แต่ยืนอยู่คนละมุม ต่างคนต่างสังเกต โดยใช้แบบสังเกตคนละชุด ทำการสังเกตพยาบาลวิชาชีพ 1 คนที่กำลังปฏิบัติการพยาบาลให้แก่ผู้ป่วยเอดส์ และบันทึกผลการสังเกตทันทีที่สังเกตพบการกระทำตรงตามข้อรายการลงในช่องสถานที่เข้าไปสังเกตนั้น ดำเนินการสังเกตต่อไปจนพยาบาลคนที่ถูกสังเกตนั้นปฏิบัติการพยาบาลครบทั้ง 4 สถานการณ์ และภายหลังเสร็จสิ้นการฝึกทดลองการสังเกต ได้นำแบบสังเกตที่บันทึกผลการสังเกตตามจริงของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยที่ใช้สังเกตพยาบาลคนเดียวกันมาหาความเที่ยงของการสังเกต โดยนำคะแนนที่บันทึกจากการสังเกตของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยแต่ละคน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกตเป็นรายคู่ (Interobserver/Interrater Reliability) ตามวิธีของ Polit & Hungler (1987 อ้างถึงใน เพชรน้อย สิงห์ขำชัย และคณะ, 2539: 216) (ดังแสดงในภาค ผแนวกง)

1.5 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ทำการสังเกตพยาบาลวิชาชีพ 5 ราย และนำคะแนนที่บันทึกจากการสังเกตจากแบบสังเกตทั้ง 5 ชุด มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกตเป็นรายคู่ ได้ค่าดังนี้

สังเกตจำนวน 5 ครั้ง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกต ในแต่ละครั้ง เท่ากับ 0.89 0.94 0.89 0.84 และ 0.84

2. การหาความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัยจำนวน 4 คน นำไปทดลองใช้สัมภาษณ์พยาบาลที่ปฏิบัติงาน ในหออายุรกรรม 7/3 อายุรกรรม 7/4 อายุรกรรม 7/6 ที่โรงพยาบาลบาราศนราดรุร จังหวัดนนทบุรี จำนวน 8 คน และพยาบาลที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยรวมอายุรกรรมและศัลยกรรม โรงพยาบาลคูทอง จ. สุพรรณบุรี จำนวน 7 คน รวมเป็น 15 คน โดย

2.1 ทำการชี้แจง ผู้ช่วยวิจัย โดยอธิบาย วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ สานิตวิธีการใช้ข้อคำถาม ซักถามข้อสงสัยเพื่อให้เข้าใจตรงกัน

2.2 ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย ได้นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพ โดยมีการนัดหมายเวลาล่วงหน้า เป็นการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว ใช้เวลาประมาณ 30-45 นาที

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ทั้ง 15 ชุดมาวิเคราะห์หาความเที่ยงของเครื่องมือ โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของคูเดอร์- ริชาร์ดสัน โดยเลือกใช้สูตร K-R 20 ได้ค่าความเที่ยงของเครื่องมือเท่ากับ 0.72 และได้นำไปหาค่าความสอดคล้องภายใน (Internal consistency technique) ด้วยวิธีคำนวณหาค่าความเที่ยง สูตรแอลฟาของครอนบาค เพื่อหาค่า Corrected item-total correlation เป็นรายข้อ พบว่า มีข้อคำถามข้อที่ 1 และ 24 มีค่าความสัมพันธ์เป็นลบ ($r = -.041$ และ $-.297$ ตามลำดับ) ผลการวิเคราะห์ค่าแอลฟาโดยรวม มีค่าเท่ากับ 0.70 และจากการอ่านค่าคำนวณที่ได้ พบว่า มีอยู่ 6 ข้อคือ ข้อ 2 ข้อ 4 ข้อ 5 ข้อ 7 ข้อ 10 และข้อ 20 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0 ผู้วิจัยจึงได้นำผลการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา พบว่า การที่ผลการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยเป็นเช่นนั้น อาจเนื่องมาจากการที่ผู้สัมภาษณ์หลายคน หรือ การใช้ภาษาของข้อคำถามอาจไม่ชัดเจนเพียงพอจึงทำให้ผู้ตอบเข้าใจไม่ตรงกับที่ถาม ทำให้มีความคลาดเคลื่อนได้ ผู้วิจัยจึงปรับภาษาของข้อคำถามเหล่านั้นภายใต้การควบคุมของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยไม่ได้ตัดข้อคำถามใดๆ ออก เนื่องจากข้อคำถามเหล่านี้เป็นการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ที่สำคัญของผู้ป่วย (แสดงไว้ในภาคผนวก ข) และได้นำข้อคำถามที่ปรับภาษาแล้วไปทดลองสัมภาษณ์พยาบาลวิชาชีพที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน โดยขอให้พยาบาลสะท้อนความหมายของข้อคำถามตามที่เข้าใจหลังจากที่ผู้วิจัยได้ถามไป ซึ่งพยาบาลทั้ง 3 ท่านสามารถแปลความหมายของข้อคำถามได้ตรงกัน และให้ความหมายของข้อคำถามตรงกับที่ต้องการถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือติดต่อขอความร่วมมือ และชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการดำเนินการวิจัย ไปยังผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์ลำปาง หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล และหัวหน้าหอผู้ป่วยทั้ง 5 แห่ง
2. ผู้วิจัยวางแผนเพื่อกำหนด วัน เวลา สถานที่ ในการสังเกต กำหนดแผนการสังเกต โดยศึกษาตารางเวรขึ้นปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพทั้ง 5 หอผู้ป่วย
3. แนะนำตัวกับหัวหน้าหอผู้ป่วยนัดหมายกำหนด วัน เวลา ที่ขึ้นไปทำการสังเกต
4. ผู้วิจัยดำเนินการสังเกตการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ด้วยตนเอง ตามวัน เวลา สถานที่ ที่ได้วางแผนไว้ และได้แจ้งให้พยาบาลประจำตึกทราบว่าจะมาศึกษาสภาพความ

เจ็บป่วยของผู้ป่วยเอดส์ของเท่านั้น และเพื่อลดการเกิดปฏิกริยาของผู้ถูกสังเกตที่จะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยแสดง ผู้วิจัยจึงไม่ได้แจกแจงรายละเอียดวิธีการเก็บข้อมูลให้ทราบและใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยจะขึ้นไปปฏิบัติงานร่วมกับพยาบาลเวรเข้าเวลา 08.00 น ถึง 16.00 น ในแต่ละหอผู้ป่วย พยายามไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการพยาบาล และไม่รบกวนต่อการสังเกต หรือการกระทำของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นธรรมชาติมากที่สุด ผู้วิจัยจะยืนอยู่ในที่ที่เหมาะสม สามารถสังเกตการกระทำที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน โดยไม่รบกวนการปฏิบัติงานของพยาบาล

5. เมื่อพยาบาลคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเข้าไปให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยเอดส์ ผู้วิจัยจะแอบทำการสังเกตการกระทำที่เป็นการปฏิบัติภารกิจที่พิเศษสิทธิประโยชน์ของพยาบาล โดยพยายามไม่ให้พยาบาลท่านนั้นรู้สึกตัว ซึ่งเป็นการสังเกตแบบมีโครงสร้าง (Structured Observation) โดยใช้แบบสังเกตที่สร้างขึ้น ดำเนินการสังเกตพยาบาลแต่ละคนอย่างต่อเนื่องจนครบทั้ง 4 สถานการณ์การพยาบาลและครบทุกคน

6. ทำการบันทึกผลการสังเกตทันทีที่สิ้นสุดการสังเกต โดยเมื่อพบการกระทำของพยาบาลตรงตามข้อรายการการกระทำใดในแบบสังเกต ผู้วิจัยได้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องในสถานการณ์การพยาบาลที่เข้าไปสังเกตและตรงกับข้อรายการนั้น บางครั้งผู้วิจัยจดบันทึกสิ่งที่สังเกตได้ตามจริงโดยไม่ตีความ เป็นการเขียนบรรยายถึงเหตุการณ์สรุปว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด กับใคร อย่างไร ไว้ในช่องหมายเหตุ เพื่อสนับสนุนการบันทึกการให้คะแนน หลังจากนั้นตรวจสอบข้อมูล ความเรียบร้อย และความสมบูรณ์ของแบบสังเกต

7. ผู้วิจัยทำการสังเกตพยาบาลแต่ละคนจนครบทั้ง 4 สถานการณ์การพยาบาล และสังเกตจนครบทุกคนในหอผู้ป่วยเดียวกันแล้ว จึงจะไปทำการสังเกตพยาบาลในหอผู้ป่วยใหม่ตามแผนที่กำหนดไว้ต่อไป โดยในช่วงวันที่ 12 - 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2542 ทำการสังเกตอยู่ที่ตึกการุณย์ ในช่วงวันที่ 19 - 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2542 ทำการสังเกตอยู่ที่หออายุรกรรมชาย 1 ในช่วงวันที่ 30 กรกฎาคม ถึง วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ทำการสังเกตอยู่ที่หออายุรกรรมชาย 2 ในช่วงวันที่ 11 - 20 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ทำการสังเกตอยู่ที่หออายุรกรรมหญิง 1 และในช่วงวันที่ 23 สิงหาคม ถึง วันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2542 ทำการสังเกตอยู่ที่หออายุรกรรมหญิง 2 รวมใช้เวลาประมาณ 2 เดือน

8. เมื่อทำการสังเกตพยาบาลกลุ่มตัวอย่างจนครบทุกหอผู้ป่วยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์พยาบาลกลุ่มตัวอย่างชุดเดิม โดยการติดต่อด้วยตนเอง และบางรายติดต่อทางโทรศัพท์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ พร้อมกับนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ หลังจากนั้นผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปพบพยาบาลด้วยตนเองตามนัด ทำการสอบ

ถามข้อมูลส่วนบุคคล และสัมภาษณ์การปฏิบัติภารกิจสิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วย เอดส์ พร้อมกับบันทึกผลการสัมภาษณ์ลงในช่องที่พบการปฏิบัติ เมื่อผู้สัมภาษณ์ได้รับคำตอบจากพยาบาลว่า ได้กระทำการปฏิบัติภารกิจสิทธิประโยชน์ โดยทำเครื่องหมาย✓ ลงในช่องที่ให้ บันทึกตรงกับข้อรายการที่สัมภาษณ์ ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ที่ตอบ แล้วภายหลังการถามทันที ซึ่งใช้เวลาในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งประมาณ 30 นาที

9. ภายหลังจากสิ้นสุดการสังเกต และการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยนำแบบสังเกตและแบบ สัมภาษณ์ของพยาบาลคนเดียวกันมารวมเป็น 1 ชุดเครื่องมือ เพื่อคิดเป็นคะแนน(รวม) ของการ ปฏิบัติภารกิจสิทธิประโยชน์ต่อพยาบาลท่านนั้น ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่อง มือทุกชุดก่อนที่จะนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ วันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2542 ถึง วันที่ 7 กันยายน ในช่วงเวลา 2 อาทิตย์สุดท้ายที่เข้าไปเก็บข้อมูลใน หอผู้ป่วยอายุกรรมหญิง 2 ผู้วิจัย ไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากพยาบาลวิชาชีพที่เหลืออยู่อีก 4 ท่านได้ จากจำนวนพยาบาลใน หอผู้ป่วยจำนวน 7 ท่าน เพราะไม่มีผู้ป่วยเอดส์มาอนรักษาที่หอผู้ป่วย จึงทำให้ไม่มีสถานการณ์ การพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ให้เข้าไปสังเกต ซึ่งโดยปกติแล้วจะมีผู้ป่วยเอดส์มาอนที่ หอผู้ป่วย อายุกรรมหญิง 2 เฉลี่ยแล้ว 1-4 รายต่อเดือน ผู้วิจัยใช้เวลาเฝ้ารออยู่ประมาณ 2 อาทิตย์ ยังไม่มี ผู้ป่วยเอดส์มาอนที่หอผู้ป่วย จึงได้ยุติการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงทำให้ได้แบบเครื่องมือที่สมบูรณ์ สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสิ้น 26 ชุด คิดเป็นร้อยละ 86.7

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมา วิเคราะห์หาค่าสถิติด้วยโปรแกรม SPSS version 7.5 for Windows ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ จำนวน จำนวน ร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางแจกแจงความถี่ประกอบความเรียง
2. การปฏิบัติภารกิจสิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ของพยาบาลวิชาชีพ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ จำนวนหาค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การแปลผลคะแนน

คิดคะแนนจากแบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์การปฏิบัติภารกิจสิทธิประโยชน์ของ พยาบาลวิชาชีพคนเดียวกัน โดยรวมกันเป็นค่าคะแนนการปฏิบัติภารกิจสิทธิประโยชน์ต่อ 1

รายบุคคล นำคะแนนดิบที่ได้มาคิดเป็นค่าร้อยละ โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ตัดสินการแปลผลค่าคะแนนร้อยละ ตามความหมายของระดับการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ไว้ 4 ระดับ ดังนี้

เกณฑ์คะแนน	ระดับการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์
ร้อยละ 81 – 100	มาก
ร้อยละ 66 – 80	ปานกลาง
ร้อยละ 51 – 65	ควรปรับปรุง
ต่ำกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 50	ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง

ส่วนการแปลผลคะแนนเป็นรายชื่อ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์อย่างเดียวกันคือ โดยนำค่าคะแนนเฉลี่ยรายชื่อมาคิดเป็นค่าร้อยละ และกำหนดให้เป็นเกณฑ์ดังนี้

เกณฑ์คะแนน	ระดับการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์
.81 – 1.00	มาก
.66 – .80	ปานกลาง
.51 – .65	ควรปรับปรุง
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ .50	ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง

3. วิเคราะห์แบบการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ของพยาบาลวิชาชีพ ตามแนวคิดของ Fry (1994) โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ดังนี้

เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์การปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์เสร็จสิ้นแล้วให้นำแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ของพยาบาลวิชาชีพคนเดียวกันมารวมกันเป็นเครื่องมือ 1 ชุด และให้คิดเป็นคะแนนรวมการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ต่อ 1 รายบุคคล หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์แบบการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ที่พยาบาลวิชาชีพพรายนั้นให้ โดยวิเคราะห์เป็นรายบุคคล ดังนี้ (ดูตัวอย่าง ในคู่มือวิเคราะห์แบบการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ ในภาคผนวก ค)

3.1 ตรวจสอบข้อมูลในเครื่องมือ 1 ชุด ให้ครบถ้วน สมบูรณ์

3.2 นำชื่อรายการที่ตรวจพบการกระทำรวมทั้งหมดใน 1 ชุดเครื่องมือ มาจัดแยกเป็นกลุ่มๆ ตามรหัสอักษรย่อภาษาอังกฤษ โดยดูรหัสที่อยู่หน้าชื่อรายการ ซึ่งสามารถจัดแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม

3.3 เมื่อจัดชื่อรายการที่ตรวจพบการกระทำตามกลุ่มอักษรย่อในข้อที่ 3.2 แล้ว ทำการให้คะแนนชื่อรายการในแต่ละกลุ่มตัวอักษร โดยกำหนดให้ 1 คะแนนต่อ 1 ข้อ ก็จะได้ค่าคะแนนของแต่ละแบบ

3.4 หลังจากนั้นนำคะแนนของแต่ละกลุ่มแบบ มาคิดเป็น ค่าสัดส่วนร้อยละ

3.5 การตัดสินใจ แบบการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วย เอดส์ที่พยาบาลวิชาชีพพรายนั้นใช้ในการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ กระทำโดย การเลือกแบบ การปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ที่มีค่าร้อยละมากที่สุด เป็นแบบที่พยาบาลพรายนั้นใช้ในการ ปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ โดยแจกแจงเป็นรายบุคคล

3.6 หลังจากนั้นแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละของจำนวนพยาบาลวิชาชีพทั้งหมด จำแนกตาม แบบการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ทั้ง 3 แบบ และนำเสนอเป็นตาราง

4. วิเคราะห์กิจกรรมการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ดังนี้

เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์การปฏิบัติการ พิทักษ์สิทธิประโยชน์เสร็จสิ้นแล้วให้นำแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ของพยาบาลวิชาชีพคน เดียวกันมารวมกันเป็นเครื่องมือ 1 ชุด และให้คิดเป็นคะแนนการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ ต่อ 1 รายบุคคล หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์กิจกรรมการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการ พยาบาลผู้ป่วยเอดส์ที่พยาบาลวิชาชีพพรายนั้นใช้ โดยวิเคราะห์เป็นรายบุคคลดังนี้ (ดูตัวอย่าง ในคู่มือวิเคราะห์กิจกรรมการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ ในภาคผนวก ค)

4.1 ตรวจสอบข้อมูลในเครื่องมือ 1 ชุด ให้ครบถ้วน สมบูรณ์

4.2 นำข้อรายการที่ตรวจพบการกระทำรวมทั้งหมดใน 1 ชุดเครื่องมือ มาจัดแยก เป็นกลุ่มๆ ตามรหัสอักษรย่อภาษาไทย โดยดูรหัสที่อยู่หน้าข้อรายการ ซึ่งสามารถจัดได้เป็น 4 กลุ่มตามกิจกรรม

4.3 เมื่อจัดข้อรายการที่ตรวจพบการกระทำตามกลุ่มอักษรย่อในข้อที่ 4.2 แล้วทำการให้คะแนน ข้อรายการในแต่ละกลุ่มตัวอักษร โดยกำหนดให้ 1 คะแนนต่อ 1 ข้อก็จะได้ค่าคะแนน ของแต่ละกิจกรรม

4.4 หลังจากนั้นนำคะแนนของแต่ละกลุ่มกิจกรรม มาคิดเป็นค่าร้อยละ

4.5 การตัดสินใจกิจกรรมการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วย เอดส์ กระทำโดยการเลือกกิจกรรมที่มีค่าร้อยละมากที่สุด เป็นกิจกรรมที่พยาบาลพรายนั้นใช้ในการ ปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ โดยแจกแจงเป็นรายบุคคล

4.6 หลังจากนั้น แจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละของจำนวนพยาบาลวิชาชีพทั้งหมด จำแนกตามกิจกรรมที่แต่ละรายบุคคลใช้ในการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการ พยาบาลผู้ป่วยเอดส์ นำเสนอเป็นตาราง